

Міністерство освіти і науки України
Ужгородський національний університет
Кафедра фінансів і банківської справи
Департамент фінансів Закарпатської обласної державної адміністрації
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
Кафедра фінансів, банківської справи та оподаткування

Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти

**Збірник матеріалів
V Всеукраїнської науково-практичної конференції
18 листопада 2020 року
м. Ужгород**

УДК 336 (477) (063)

Ф59 Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 18 листопада 2020 р.). Ужгород: УжНУ, 2020. 200 с.
ISBN 978-966-347-097-9

Рекомендовано до друку Вченою радою економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 3 від 30.11.2020 року.

Редакційна колегія:

Варцаба Віра Іванівна – завідувач кафедри фінансів і банківської справи економічного факультету ДВНЗ «УжНУ», д-р.економ.наук, професор

Кампо Георгіна Михайлівна – доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ», канд.економ.наук, доцент

Чакій Ольга Іванівна – доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ», канд.економ.наук

Загоруйко Світлана Володимирівна – старший викладач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Мицька Тетяна Василівна – старший лаборант кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ».

Збірник укладено за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти», яка відбулася 18 листопада 2020 р. у ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Матеріали авторів містять різні точки зору з теоретичних та прикладних засад розвитку фінансової системи держави та регіонів, які охоплюють: проблематику бюджетно-фінансової автономії в умовах децентралізації; діяльності суб'єктів грошово-кредитного ринку; удосконалення механізмів фінансового менеджменту підприємств; актуальні проблеми реалізації митної політики та удосконалення податкової системи держави; методичні та практичні засади оціночної діяльності, а також розвитку страхового ринку і міжнародних фінансів що в сукупності виступають ключовими факторами процесу перебудови національної та глобальної моделі фінансово-кредитних відносин.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакція не завжди поділяє думку та погляди авторів. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, назв, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

ISBN 978-966-347-097-9

© Автори тез, 2020
© ДВНЗ «УжНУ», 2020

Слободяник С.П.,Новиков М.К. Сучасні виклики функціонуванню малих та середніх підприємств в період економічної кризи	91
Смола К.В. Загальна характеристика грошових потоків підприємства	93
Стеценко С.П. Механізми фінансового менеджменту будівельних підприємств як складова системи економічної безпеки	95
Тимко В.В. Корпоративне громадянство: етапи створення	97
Ткаченко С.А. Качественная оценка и промышленные нормы функции	99
Чепелюк Г.М. Фінансово-кредитний механізм екологічно безпечного підприємництва: практичний аспект	101

СЕКЦІЯ 4

ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РИНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Височанський В.Ю. Технологічні аспекти стандартизації цінності	103
Внукова Н.М. Вплив оновлених вимог до фінансового моніторингу на зміни у доступі до фінансування суб'єктів малого і середнього бізнесу	104
Заславська О.І. Підвищення фінансової стійкості банківського сектора держави та регіонів в умовах пандемії коронавірусу	106
Котлан Ю.Ю. Динаміка розвитку ринку цінних паперів в Україні	108
Маркуш О.А. Аналіз роздрібного кредитного портфеля банківського сектору України	111
Осташ С.В. Основні стратегічні напрямки розвитку ринку нетрадиційних операцій і послуг	113
Охріменко Д.П., Лісовік Д.А. Оцінка умов кредитного договору для придбання морських суден	115
Петканич М.-В.М. Аналіз сучасного стану валютного ринку України	118
Петканич М.-В.М. Роль інтернет-банкінгу в діяльності банківських установ	121
Постніков О.О. Покращення умов функціонування суб'єктів бюджетної сфери на ринку грошово-кредитних відносин в Україні	123
Проньо В.В. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку	125
Скрип К.В. Фактори взаємодії банківського та реального секторів економіки	127
Уста О.М. Аналіз депозитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»	129

СЕКЦІЯ 5

РЕАЛІЗАЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ: СУЧАСНА ПРАКТИКА ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ

Бригінець О.О. Правові проблеми розвитку зовнішньоекономічної безпеки України	132
Деметер О.О. Сучасний стан митної політики в умовах євроінтеграції	134
Костьов'ят Г.І. Сучасний стан митної політики в Україні	136

CommoUn (Commodity Unit – з англ. *товарна одиниця*) індекс, який охоплює усі ф'ючерсні контракти на постачання речових товарів, торгівля якими здійснюється на біржах США [4]. Щоденний перерахунок структури індексу на основі визначення грошового виразу обсягів торгівлі її складовими дозволяє оперативно враховувати зміни в перевагах учасників ринку щодо того чи іншого біржового товару. Зміни у значеннях індексу свідчать про зміни в оцінці грошей відносно товарної корзини індексу. Зростання індексу вказує на знецінення грошей, тоді як його зниження – на ревальвацію грошової одиниці. Згідно з отриманими розрахунками значення індексу зросло зі 100,00 до 159,56 протягом періоду з 2 січня 1998 року по 23 жовтня 2020 року [4]. Динаміка індексу підтверджує довгострокову тенденцію знецінення паперових грошей.

Проблема використання паперових грошей в якості стандарту цінності пов'язана з їх неповноцінністю. Сьогодні кількість грошей змінюється за наказом монетарної влади і на практиці змінюється непрогнозованими темпами. Це посилює невизначеність в оцінці грошей господарюючими індивідами та спонукає їх до пошуку більш надійного стандарту цінності. Для зниження невизначеності та полегшення процедур обміну доцільно використовувати такі засоби, які враховують оцінку максимальної кількості благ на ринку. Одним з них може бути індекс CommoUn, що враховує значення цінності ф'ючерсних контрактів з фізичним постачанням речових біржових товарів, торгівля якими здійснюється на ф'ючерсних біржах США. Динаміка індексу відображає зміни у цінності паперових грошей і підтверджує їх знецінення в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. — К.: Наукова думка, 1970—1980.
2. Menger C. Principles of Economics. Ludwig von Mises Institute, Auburn, 2007
3. Mises, Ludwig von. Human Action. A Treatise On Economics. 4-th rev. ed. Fox & Wilkes, San Francisco, 1996
4. CommoUn – Commodity Unit Index – <https://www.commoun.com>

*Наталія Внукова, д-р екон.наук, професор
Харківський національний економічний університет ім.С.Кузнеця, м.Харків*

ВПЛИВ ОНОВЛЕНИХ ВИМОГ ДО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ НА ЗМІНИ У ДОСТУПІ ДО ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО І СЕРЕДНОГО БІЗНЕСУ

Формування ризик-орієнтованої системи фінансового моніторингу є першочерговим завданням державного регулювання ринку фінансових послуг і сполучних суб'єктів первинного фінансового моніторингу [1]. Відповідно до оновлених вимог антилегалізаційного законодавства [3] запроваджується ризик орієнтований підхід до запобігання та протидії відмиванню коштів.

Важливим завданням є визначення впливу на доступ до фінансування суб'єктів малого та середнього бізнесу [1]. Автором розглянуто особливості визначення і регулювання підходів до ризик-орієнтованої системи в тексті закону [3] в контексті змін на ринку фінансування.

На відміну від попередньої редакції закону, яка виділяла тільки низький середній та високий ризик, в регулюванні залишилися всі ці три рівні ризику, але введено *неприйнятно високий ризик* як максимально високий ризик, що не може бути прийнятий суб'єктом первинного фінансового моніторингу відповідно до внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу. Щодо впливу на доступ до фінансування при встановленні такого рівня ризику суб'єкту малого та середнього ризику буде відмовлено у фінансуванні.

Оновлені вимоги законодавства передбачають запровадження нового інструменту - *належну перевірку*, заходи, що включають проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин та фінансових операцій клієнта, що здійснюються у процесі таких відносин, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у суб'єкта первинного фінансового моніторингу (фінансової установи) інформації про клієнта, його діяльність та *ризик* (у тому числі, в разі необхідності, про джерело коштів, пов'язаних з фінансовими операціями). Це суттєво збільшує витрати на підготовку до фінансування, отже, не сприяє підвищенню його доступності.

Для покращення ситуації щодо ділових відносин під час фінансування з урахуванням запровадження ризик орієнтованого підходу введено поділ заходів належної перевірки клієнта (позичальника) на посилені та спрощені.

Перші вживаються фінансовою установою на основі ризик-орієнтованого підходу стосовно клієнтів, ділові відносини з якими (фінансові операції без встановлення ділових відносин яких) становлять *високий ризик*, є пропорційними виявленим ризикам та спрямовані на їх мінімізацію, у тому числі шляхом збільшення частоти та обсягу дій з моніторингу ділових відносин та збору додаткової інформації щодо ділових відносин.

Спрощені заходи належної перевірки здійснюються фінансовою установою на основі ризик-орієнтованого підходу стосовно клієнтів, ділові відносини з якими (фінансові операції без встановлення ділових відносин яких) становлять *низький ризик*, є пропорційними виявленим ризикам та можуть передбачати, зокрема, зменшення частоти та обсягу дій з моніторингу ділових відносин та збору додаткової інформації щодо ділових відносин.

Отже, щодо спрощення доступу до фінансування, посилені заходи належної перевірки позичальника в системі фінансового моніторингу цьому не сприяють, а саме спрощені заходи мають на меті розширення доступу до фінансування.

Застосування ризик орієнтованого підходу фінансовою установою щодо клієнтів, які потребують фінансування, відбувається із врахуванням відповідних критеріїв ризику, зокрема, пов'язаних з географічним розташуванням держави реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, видом товарів та послуг, що клієнт отримує від фінансової установи, способом надання (отримання) послуг. Отже, всі ці

складові виявлення потенційного ризику, спрямованого на відмивання коштів, потребують додаткових організаційних заходів з боку фінансової установи, крім загальних вимог щодо оцінки кредитоспроможності позичальника, для збору інформації і оцінки ризиків фінансового моніторингу, що не спрощує доступ до фінансування.

Оновлене законодавство у сфері фінансового моніторингу значну увагу приділяє кінцевим бенефіціарним власникам. Фінансова компанія при встановленні кінцевого бенефіціарного власника клієнта, суб'єкта малого та середнього бізнесу, покладається не тільки на Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а проводить додаткову перевірку клієнта, що не спрощує процедури і час для одержання фінансування.

Оновлені положення антилегалізаційного законодавства не спрощують процес одержання фінансування у фінансових установах, але процедури належної перевірки, які здійснюються з урахуванням ризик орієнтованого підходу побудовані таким чином, що клієнти з *низьким* ризиком мають переваги при оцінці ризиків фінансування, отже, для цієї групи суб'єктів малого та середнього бізнесу зміни, що відбулися, є позитивними.

Список використаних джерел:

1. Внукова Н.Н. Перспективы развития рынка финансовых услуг для расширения доступа к финансированию малого и среднего бизнеса // Тенденции экономического развития в XXI веке : материалы II Междунар. науч. конф., Минск, 28 февр. 2020 г. / Белорус. гос. ун-т ; редкол.: А. А. Королёва (гл. ред.) [и др.]. Минск: БГУ, 2020.С. 223-225. URL: <https://elib.bsu.by/handle/123456789/250518>
2. Пономаренко В. С., Внукова Н. М., Колодізев О. М., Ачкасова С. А. Вплив державного регулювання на розвиток ризик-орієнтованої системи фінансового моніторингу України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. № 2 (29). С. 419-429.
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-ІХ. *Голос України*.2019.28 грудня.№251.

*Ольга Заславська, канд.екон.наук, доцент
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород*

ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

Банківський сектор відіграє найважливішу роль у пом'якшенні безпрецедентного макроекономічного та фінансового шоку, викликаного коронавірусом, шляхом сприяння позичальникам, які постраждали від наслідків пандемії, зокрема через зміни механізмів кредитування реального сектору економіки країни. Фахівці міжнародних фінансових установ зазначають, що на